

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს

ბატონ დავით უსუფაშვილს,

ასლი: ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტის თავმჯდომარეს

ქალბატონ ეკა ბესელიას,

ასლი: იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარეს

ბატონ ვახტანგ ხმაღამეს,

პ ე ტ ი ც ი ა

ბატონო დავით,

საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 240-ე მუხლის საფუძველზე, ხელმოწერი არასამთავრობო ორგანიზაციები და რელიგიური გაერთიანებები მოგმართავთ პეტიციით და გთხოვთ, საქართველოს პარლამენტმა, მათ შორის, ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციისა და იურიდიულ საკითხთა კომიტეტებმა გამოიყენონ საქართველოს კონსტიტუციითა და პარლამენტის რეგლამენტით გათვალისწინებული საპარლამენტო კონტროლის მექანიზმები, მთავრობის მიერ გატარებული პოლიტიკის შეფასების მიზნით, ბოლო პერიოდში რელიგიის თავისუფლების დარღვევის ფაქტებთან დაკავშირებით, რომელსაც სისტემური ხასიათი ჰქონდა და საერთო სახელმწიფოებრივ პრობლემას წარმოადგენს.

რელიგიის თავისუფლების სათანადო რეალიზების პრობლემა საქართველოში კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში არსებულ სისტემურ პრობლემებთან არის დაკავშირებული,¹ რაც სახელმწიფოს მხრიდან პოლიტიკის არსებით გადასინჯვასა და სერიოზული ძალისხმევის გაწევას საჭიროებს. თუმცა, წინამდებარე პეტიციაში ხელმოწერი ორგანიზაციები ვებმინანებით, ბოლო დროს, რელიგიური ძალადობის გამოვლინების ფაქტებს და ხელისუფლებას ადეკვატური და დროული რეაგირებისკენ მოვუწოდებთ.

როგორც თქვენთვის ცნობილია, უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში, აჭარელი მუსლიმი თემის მიმართ რელიგიური შეუწყნარებლობისა და ძალადობის არაერთი შემთხვევა დაფიქსირდა, რასაც მუსლიმი თემის უფლებების სერიოზული დარღვევა მოჰყვა, მათ შორის:

¹ შენიშვნა: მათ შორის, რელიგიური ორგანიზაციებისთვის ქონების რესტიტუციის დისკრიმინაციული პოლიტიკა; დაფინანსების დისკრიმინაციული და უსამართლო პრაქტიკა, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის სექულარიზმის პრინციპთან; საჯარო სკოლებში ინდოქტრინაციის, პროხელიტიზმისა და დისკრიმინაციის შემთხვევები, რომელთაც სისტემური ხასიათი აქვს; რელიგიური უმცირესობებისთვის საკულტო ნაგებობების მშენებლობასთან დაკავშირებული დაბრკოლებები და დისკრიმინაციული დამოკიდებულება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების მხრიდან.

- 2012-2013 წლებში, სოფელ ნიგვზიანში, სოფელ წინწყაროსა და სოფელ სამთაწყაროში გამოვლენილი რელიგიური აგრესიის ფაქტები. სამთაწყაროში ადგილობრივი მართლმადიდებელი თემის მხრიდან გამოვლენილი ძალადობის შემდეგ, რასაც რელიგიური ნეიტრალიტეტის პრინციპის დარღვევით, ღიად უჭერდნენ მხარს ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები, აჭარელმა მუსლიმებმა ვერ მოახერხეს სალოცავი სახლის (ჯამეს) გახსნა და რელიგიური პრაქტიკის განხორციელება კერძო სახლებში უწევთ (იხ. დანართი #1);
- 2013 წლის 26 აგვისტოს, სოფელ ჭელაში მდებარე მეჩეთის მინარეთის დემონტაჟისა და საპოლიციო ოპერაციის დროს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლების მხრიდან მუსლიმების თვითნებური დაკავებისა და არაპროპორციული საპოლიციო ძალის გამოყენების ფაქტები (იხ. დანართი #2);
- 2014 წლის 10 სექტემბერს, ქობულეთში, ადგილობრივი მაცხოვრებლების მიერ, მუსლიმი მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი პანსიონის გახსნისთვის ხელის შეშლის ფაქტი, რომელიც პოლიციამ ამ დრომდე არ აღკვეთა და პანსიონის მოსწავლეებს ძველი პანსიონის შენობაში, გადატვირთულ პირობებში, უწევთ ცხოვრება და განათლების მიღება (იხ. დანართი #3);
- სოფელ მოხეში, ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ, სადავო რელიგიურ-საკულტო შენობაში კულტურის ცენტრის გახსნის თაობაზე არადემოკრატიული პროცედურებით მიღებული გადაწყვეტილება და მისი მასშტაბური საპოლიციო ძალით აღსრულება, რასაც შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლების მიერ მუსლიმი თემის წევრების უკანონო დაკავება და არაპროპორციული ძალის გამოყენება მოჰყვა (იხ. დანართი #4).

რელიგიური ძალადობის ფაქტი გამოვლინდა ებრაული თემის წინააღმდეგაც, როდესაც 2013 წლის დეკემბერში, თბილისში, თავისუფლების მოედანზე ხანუქას დღესასწაული აღინიშნებოდა და მასში საქართველოს პრეზიდენტის იღებდა მონაწილეობას.

რელიგიური შეუწყნარებლობის ზრდასა და ხელისუფლების არაეფექტურ პოლიტიკაზე მიუთითებს, იეჰოვას მოწმეთა მიმართ რელიგიური სიძულვილით მოტივირებული სამართალდარღვევის პრაქტიკის ანალიზიც. იეჰოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაციის ინფორმაციით, 2013 წელს, მათი თემის წევრების მიმართ ძალადობის 53 შემთხვევა გამოვლინდა, 2014 წლის მიმდინარე პერიოდში კი, აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 64-ს მიაღწია. წინა წლების შედეგებთან არსებული პრაქტიკის შედარებითი ანალიზი აჩვენებს, რომ იეჰოვას მოწმეთა მიმართ გამოვლენილი ძალადობის მასშტაბი რადიკალურად არის გაზრდილი და მან უფრო მეტად კოლექტიური და საჯარო ხასიათი შეიძინა (იხ. დანართი #5). ცხადია, აღნიშნული პრაქტიკა დაუსჯელობის პრობლემასთან არის დაკავშირებული და ის სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან სათანადო გააზრებას მოითხოვს. იეჰოვას მოწმეთა მიმართ გამოვლინდა სოციალური ხასიათის რელიგიური ძალადობის შემთხვევა ქალაქ თერჯოლაში. თერჯოლაში, იეჰოვას მოწმეთა მიერ სამეფო დარბაზის მშენებლობის ფაქტზე ადგილობრივი მართლმადიდებელი მრევლის მხრიდან მომდინარე წინააღმდეგობის გამო, რომელშიც

აქტიურად იყვნენ ჩართულები თერჯოლის #2 საჯარო სკოლის მასწავლებლებისა და მოსწავლეების ნაწილიც, ადგილობრივმა მუნიციპალიტეტმა უკანონო და დისკრიმინაციული გადაწყვეტილება მიიღო საკულტო ნაგებობის - სამეფო დარბაზის - მშენებლობის ნებართვის შეჩერების თაობაზე. ამ ეტაპზე, ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში მოპოვებულია ყველა არსებითი მტკიცებულება, რომელიც სამეფო დარბაზის მშენებლობის ნებართვის კანონიერებას ადასტურებს, თუმცა, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით გათვალისწინებული ვადის დარღვევით, თერჯოლის მუნიციპალიტეტმა ამ დრომდე არ გააუქმა ნებართვის შეჩერების თაობაზე საკუთარი გადაწყვეტილება (იხ. დანართი #6).

რელიგიურ ძალადობის ზემოთ მოცემული ფაქტების ანალიზი აჩვენებს, რომ მას, როგორც წესი, სოციალური ხასიათი აქვს და ადგილობრივი დომინანტი რელიგიური ჯგუფისგან მომდინარე შეუწყნარებლობით არის განპირობებული. ხელისუფლება არაადეკვატურად პასუხობს რელიგიური ექსტრემიზმის გამოვლინებებს და არ უზრუნველყოფს კერძო პირებისგან მომდინარე ძალადობის პრევენციასა და ეფექტური გამოძიების ჩატარებას. აღსანიშნავია, რომ რელიგიური ძალადობის არც ერთ ზემოთ მითითებულ, გახმაურებულ შემთხვევაზე სამართალდამცავმა ორგანოებმა არ უზრუნველყვეს ეფექტური გამოძიების ჩატარება და კონკრეტული სამართალდამრღვევი პირების დასჯა. მათ შორის, ამ დრომდე არ მოჰყოლია შედეგი 19 ივლისს თბილისის სურბ ეჩმიაძინის ეკლესიასთან მომხდარ ინციდენტზე დაწყებულ გამოძიებას. ცხადია, რელიგიის თავისუფლების დაცვის მიზნით სახელმწიფოს მიერ გამოვლენილი უმოქმედობა, მას აკისრებს სამართლებრივ პასუხისმგებლობას *inter alia*, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3, მე-9, მე-11, მე-14 მუხლებით გათვალისწინებული, პოზიტიური ვალდებულებების შეუსრულებლობის გამო.

რელიგიური შეუწყნარებლობისა და ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის არაეფექტურ პოლიტიკასთან ერთად, შინაგან საქმეთა სამინისტროს პოლიტიკა დემონსტრაციულად რეპრესიულია რელიგიური უმცირესობების მიმართ. სოფელ ჭელასა და სოფელ მოხეში დაგეგმილი ოპერაციის დროს, პოლიციამ უკანონოდ დააკავა მუსლიმი თემის ზოგიერთი წევრი და მათ მიმართ აშკარად არაპროპორციული ძალა გამოიყენა. პოლიციის ამგვარი ქცევა მიუთითებს რელიგიური ძალადობის მიმართ შემწყნარებლური პოლიტიკის ნიშნებზე. არსებული პრაქტიკის ანალიზი აჩვენებს, რომ სახელმწიფო ყოველთვის თავს იკავებს სამართლებრივი და რეპრესიული მექანიზმების გამოყენებისგან იმ შემთხვევებში, როდესაც დომინანტი რელიგიური ჯგუფის წარმომადგენლები ახორციელებენ რელიგიურ ძალადობას ან დევნას, თუმცა ამის საწინააღმდეგოდ, მისი მეთოდები რეპრესიული რელიგიური უმცირესობების მიმართ არის.

ადგილობრივი ხელისუფლება კი, ძირითად შემთხვევაში, ღია ლოიალობას ავლენს დომინანტი რელიგიური ჯგუფის პოზიციის მიმართ და დისკრიმინაციული ხასიათის გადაწყვეტილებებს იღებს.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ მუსლიმი თემის წევრების უკანონო დაკავებისა და მათი მხრიდან ძალის გადამეტების ფაქტებზე გამოძიების პროცესების შეფასება აჩვენებს, რომ აღნიშნული საქმეების გამოძიებას, დაზარალებულთა დასაბუთებული მიმართვებისა და საჩივრების მიუხედავად, ახორციელებს შინაგან საქმეთა სამინისტრო და არა პროკურატურა, რაც უხეშად არღვევს გამოძიების ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის პრინციპს.

რელიგიური შეუწყნარებლობისა და ძალადობის შემთხვევებთან დაკავშირებით, ასევე არაეფექტურია რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ გატარებული პოლიტიკა და მის ინტერვენციას მიმდინარე პრობლემების გადაწყვეტაში ხელშესახები შედეგები ამ დრომდე არ მოჰყოლია. სააგენტოს მანდატი და მის მიერ დეკლარირებული პოლიტიკის ხედვები რელიგიის თავისუფლების დაცვის საკითხებზე პრინციპულად აცდენილია ადამიანის უფლებების, სეკულარიზმის ღირებულებებს და იმ გამოწვევებს, რომელიც რელიგიური ორგანიზაციების წინაშე დგას.

ცხადია, არსებული პოლიტიკა და ის იდეოლოგიური ნარატივი, რომელშიც რელიგიური ძალადობა იწარმოება და ვლინდება, პოლიტიკური სისტემისგან რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენლების გაუცხოებას განაპირობებს და აფერხებს დემოკრატიული, პლურალური და სოლიდარული საზოგადოების განვითარების პროცესს.

რელიგიური ძალადობის სოციალური და კულტურული კონტექსტების ანალიზი, გამოვლენილი შეუწყნარებლობის, ისლამოფობიისა და თურქოფობიის სოციალურ ბუნებაზე მიუთითებს და დღის წესრიგში აყენებს სახელმწიფოს მხრიდან სათანადო გააზრებისა და ადეკვატური პოლიტიკის, მათ შორის, საინფორმაციო პოლიტიკის გატარების აუცილებლობას.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, მიგვაჩნია, რომ რელიგიური სიძულვილით მოტივირებული ძალადობის პრევენციისა და ადამიანის უფლებების დაცვისა და თანასწორობის უზრუნველყოფის მიზნით არსებითია, სახელმწიფომ მიიღოს დროული და ეფექტური ზომები. შესაბამისად,

- მივმართავთ პარლამენტს თხოვნით, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით განიხილოს წინამდებარე პეტიცია და უზრუნველყოს მისი საჯარო განხილვა, რომლის ფარგლებში, მათ შორის, უზრუნველყოფილი იქნება პეტიციის ხელმომწერი ორგანიზაციების, სხვა დაინტერესებული პირებისა და შესაბამისი სახელმწიფო უწყებების მონაწილეობა;

- პეტიციაში წარმოდგენილ პრობლემებზე, განსაკუთრებით კი რელიგიის თავისუფლების დარღვევის განგრძობით შემთხვევებზე (მათ შორის, ქობულეთში, თერჯოლაში, მოხეში გამოვლენილი რელიგიური ძალადობისა და შეუწყნარებლობის ფაქტები) რეაგირების მიზნით, მივმართავთ პარლამენტს თხოვნით, უზრუნველყოს აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებების, მათ შორის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს, პროკურატურის, რელიგიის

საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს, რელევანტური ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების გამგებლების საქმიანობაზე საპარლამენტო კონტროლის განხორციელება, მათ შორის, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 43-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტის, 45-ე მუხლის, 221-ე, 222-2, 224-ე, 225-ე, 226-ე, 230-ე, 235-ე და 236-ე მუხლებით გათვალისწინებული კონტროლის ფორმების გამოყენებით.

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC);

საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივა (GDI);

მედიის განვითარების ფონდი (MDF);

ტოლერანტობისა და მრავალფეროვნების ინსტიტუტი (TDI);

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (GYLA);

ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია;

სახარების რწმენის ეკლესია;

ევანგელურ-პროტესტანტული ეკლესია;

იეზიდთა სასულიერო საბჭო;

კათოლიკე ეკლესია;

ქართველ მუსლიმთა კავშირი;

მეშვიდე დღის ქრისტიან-ადვენტისტთა ეკლესია;

სამცხე-ჯავახეთის მუფტი;

ქართლის რეგიონის მუფტი;

ხულოს მუფტი;

სომხეთის სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესია.